

ไทยกับความคืบหน้า

ของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 (ค.ศ.2015)

โดย : กลุ่มงานนโยบายกรมอาเซียน

1. เป้าหมายการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี 2558

1.1 อาเซียนมีเป้าหมายจะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 (ค.ศ. 2015) ที่ประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่ การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมและวัฒนธรรม วิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำอาเซียน คือ **การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง** โดยเมื่อปี 2551 ได้มีการจัดทำกฎบัตรอาเซียน หรือธรรมนูญอาเซียน เพื่อวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร และแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Blueprints) ในทั้งสามเสาหลัก ทั้งนี้ เป้าหมายหลักของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน คือการสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือสิ่งท้าทายทั้งด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และประชาชนในอาเซียนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1.2 ต่อมาในปี 2553 ไทยได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Connectivity) เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมโยงกันของประชาคมอาเซียน และนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) อีกทั้งเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีโลก

1.3 นอกจากการสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และมีประชาชนเป็นศูนย์กลางแล้ว อาเซียนยังให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์กับนอกภูมิภาค โดยมีเป้าหมายที่จะรักษาความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในสถาปัตยกรรมในภูมิภาค และเพิ่มบทบาทของอาเซียนในเวทีโลก รวมทั้งการมีท่าที่ร่วมกันในเวทีโลกในปี 2565 (ค.ศ. 2022)

2. นโยบายรัฐบาล

จากคำแถลงนโยบายรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีต่อรัฐสภา **หนึ่งในจุดมุ่งหมายของนโยบายรัฐบาล คือ “เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 อย่างสมบูรณ์ โดยสร้างความพร้อมและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการเมืองและความมั่นคง”** โดยนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรกยังรวมถึงการเร่งดำเนินการตามข้อผูกพันในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ตลอดจนการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งภายในและภายนอกภูมิภาค นอกจากนี้ ยังมีนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมอีกหลายประการเพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

3. กลไกสำคัญระดับชาติ

3.1 คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน เป็นกลไกตัดสินใจและประสานงานระดับนโยบาย เพื่อบูรณาการการดำเนินการของหน่วยงานไทยและเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 อย่างเป็นทางการและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ได้มีการจัดตั้ง**คณะอนุกรรมการว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกัน**ในอาเซียน เพื่อประสานงานและติดตามให้มีการดำเนินการตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของไทย และ **คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์** เพื่อบูรณาการงานการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและการสร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนแก่ทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้ประชาชนไทยมีส่วนร่วมกับการสร้างประชาคมอาเซียนและสามารถใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มที่

3.2 คณะกรรมการ/อนุกรรมการสำหรับการดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในแต่ละเสา โดยหน่วยงานที่เป็นผู้ประสานงานหลักของแต่ละเสาเป็นประธาน ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ - เสาการเมืองและความมั่นคง กระทรวงพาณิชย์ - เสาเศรษฐกิจ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - เสาสังคมและวัฒนธรรม

3.3 สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามข้อ 13 ของกฎบัตรอาเซียน โดยมีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ทำหน้าที่ดังกล่าว เพื่อเป็นผู้ประสานงานกลางแห่งชาติในเรื่องการอนุมัติข้อตัดสินใจของอาเซียนและเตรียมการระดับชาติของการประชุมอาเซียน รวมทั้งให้มีส่วนร่วมในการสร้างประชาคมอาเซียน และเก็บรักษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน

4. แนวทางการดำเนินงาน

4.1 การสร้างประชาคมที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015)

4.1.1 ประเด็นความร่วมมือสำคัญที่ไทยผลักดันและมีความเร่งด่วน

- การรวมตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างตลาดและฐานการผลิตเดียว สำหรับประชากร 600 ล้านคนในอาเซียน โดยให้มีการไหลเวียนอย่างเสรีสำหรับสินค้า บริการ การลงทุนและบุคลากรวิชาชีพต่างๆ และมีการไหลเวียนอย่างเสรียิ่งขึ้นสำหรับเงินทุน

- การเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Connectivity) อาเซียนได้จัดทำแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Master Plan on ASEAN Connectivity) ในปี 2553 เพื่อเป็นกรอบในการร่วมมือในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกัน 3 มิติ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และ ความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวจะเน้นอาเซียนในเบื้องต้น และจะเป็นพื้นฐานในการเชื่อมโยงไปภูมิภาคต่างๆ อาทิ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ และอื่นๆ ต่อไป

- การบริหารจัดการภัยพิบัติ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 19 ที่ผ่านมา ได้มีการลงนามความตกลงเพื่อเริ่มดำเนินการศูนย์ประสานงานอาเซียนเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม หรือ AHA Center ขึ้นที่กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย เพื่อทำหน้าที่ประสานความช่วยเหลือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและความช่วยเหลือจากนอกภูมิภาคกรณีเกิดภัยพิบัติ นอกจากนี้ ไทยได้เป็นผู้ริเริ่มให้มีการออกแถลงการณ์ว่าด้วยความร่วมมือในด้านการป้องกันอุทกภัย การลดผลกระทบ การบรรเทา การฟื้นฟู และการบูรณะ (ASEAN Leaders' Statement on Cooperation in Flood Prevention, Mitigation, Relief, Recovery and Rehabilitation) ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่อาเซียนกำหนดความร่วมมือด้านการบริหารจัดการน้ำและการฟื้นฟูและบูรณะหลังภัยพิบัติอย่างชัดเจน

4.1.2 ประเด็นสำคัญอื่นๆ ได้แก่ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางทะเล การปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น โรคระบาด ปัญหาสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย เป็นต้น

4.2 การสร้างความสัมพันธ์ที่มีพลวัตและผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอก

4.2.1 การรักษาความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในโครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนเป็นผู้ขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือต่างๆ ในภูมิภาค ได้แก่ ASEAN+1 ASEAN+3 ASEAN Regional Forum (ARF) และ East Asia Summit (EAS) ซึ่งสหรัฐฯ และรัสเซียเข้าร่วมประชุม EAS เป็นครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2554 ทั้งนี้ อาเซียนสามารถผลักดันให้กรอบความร่วมมือต่างๆ เกิดประโยชน์สูงสุดกับอาเซียน ทั้งโดยการดึงประเทศคู่เจรจาเข้ามาสร้างความเชื่อมโยงกับอาเซียน โดยมีโครงการสำคัญ เช่น เส้นทางรถไฟคุนหมิง-สิงคโปร์ และการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกทวายในเมียนมาร์ เป็นต้น นอกจากนี้ ไทยส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ต่างๆ ที่อาเซียนมีกับ 6 ประเทศคู่เจรจา (จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) โดยระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 19 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2554 อาเซียนได้จัดทำ ASEAN Framework for Regional Comprehensive Economic Partnership ซึ่งจะกรอบและหลักการพื้นฐานในการจัดทำ FTA ระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา FTA และประเทศอื่นๆ ที่สนใจ เพื่อขยายเขตการค้าเสรีในภูมิภาค

4.2.2 การเพิ่มบทบาทของอาเซียนในเวทีโลก อาเซียนมีส่วนร่วมในการประชุม G20 อย่างต่อเนื่อง และมีการประชุมระหว่างผู้นำอาเซียนกับเลขาธิการสหประชาชาติอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งได้จัดทำความเป็นหุ้นส่วนรอบด้านกับสหประชาชาติ (ASEAN-UN Comprehensive Partnership) โดยส่งเสริมความร่วมมือในประเด็นที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การบริหารจัดการภัยพิบัติ และการส่งเสริมความมั่นคงทางทะเล เป็นต้น นอกจากนี้ อินโดนีเซียได้กำหนดหัวข้อหลัก (theme) ของการเป็นประธานอาเซียนในปี 2554 ว่า “ASEAN Community in a Global Community of Nations” กล่าวคือ การผลักดันให้อาเซียนมีบทบาทในเวทีโลกมากขึ้น ซึ่งจะถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญต่อไปของอาเซียน ภายหลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 (ค.ศ. 2015) โดยจะผลักดันให้อาเซียนมีเวทีที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวและสอดคล้องกันมากขึ้นในประเด็นที่ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนให้ความสำคัญ

5. การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

5.1 การเตรียมความพร้อมของภาครัฐ โดยกระทรวงการต่างประเทศได้เสนอให้มีการจัดตั้งกลุ่มงานหรือส่วนงานที่รับผิดชอบประเด็นเกี่ยวกับอาเซียนโดยตรง (ASEAN Unit) ในแต่ละหน่วยงาน การพัฒนาศักยภาพข้าราชการทั้งด้านการทำงานในเวทีระหว่างประเทศและทักษะภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกำลังเร่งรัดการดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีของไทยภายใต้กรอบอาเซียนในทั้งสามเสา

5.2 การเตรียมความพร้อมของภาคประชาชน โดยการสร้างความตระหนักรู้และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน ผ่าน

- กิจกรรมอาเซียนสัญจร กิจกรรมวันอาเซียน โครงการสัมมนาครูต้นแบบสู่ประชาคมอาเซียน ค่ายยุวทูตอาเซียน การจัดทำสื่อเผยแพร่ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ รายการโทรทัศน์ วิทยุสารนิเทศของกระทรวงการต่างประเทศ รวมทั้งการจัดสัมมนาและการส่งวิทยากรบรรยาย ซึ่งที่ผ่านมาได้ดำเนินการแล้วปีละกว่า 200 ครั้ง

- เครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา และหลักสูตรอาเซียนศึกษา ภายใต้อำนาจรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ และ

5.3 การเตรียมความพร้อมของภาคเอกชน มีผู้แทนภาคเอกชนในคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ได้แก่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศได้ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานทั้งสามข้างต้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาคเอกชนให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและสามารถใช้โอกาสจากการเปิดตลาดเสรีอาเซียนได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อลดทอนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อภาคธุรกิจไทย โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

อาเซียนในภาพรวม

โดย : สุริยา จินดาวงษ์

ภายใต้การเป็นประธานของอินโดนีเซียในปี 2554 ซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศผู้ก่อตั้งอาเซียนในปี 2510 ที่กรุงเทพฯ อาเซียนได้พยายามก้าวไปข้างหน้าในเรื่องของการปฏิบัติตามกฎบัตรอาเซียนและแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในทั้ง 3 เสา กล่าวคือ **เสาประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน เสาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน** อีกทั้งได้พยายามพัฒนาเสาที่สี่ซึ่งเป็นเสาไม่เป็นการแต่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสามเสาแรก เสานี้ประกอบด้วยหุ้นส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป ภาคประชาสังคม ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือภาคเอกชน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้อาเซียนสามารถเป็นประชาคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง และมีประชาชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

ในเวลาเดียวกัน สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในพัฒนาการความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลก ซึ่งมีผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กอปรกับการที่ประเทศนอกภูมิภาค โดยเฉพาะประเทศที่มีอำนาจต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจสูง ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐฯ หรือจีน ญี่ปุ่นหรือรัสเซีย อินเดียหรือสหภาพยุโรป ต่างมีความสนใจในภูมิภาคเราและในอาเซียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เรื่องการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ระหว่างอาเซียนกับประเทศนอกภูมิภาคเป็นเรื่องที่มีลำดับความสำคัญสูงขึ้นไปในอาเซียน โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงยุทธศาสตร์ของอาเซียนที่จะสร้างโครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง การที่ประเทศนอกภูมิภาคสนใจอาเซียนมากยิ่งขึ้นเป็นวิวัฒนาการที่มีความต่อเนื่องมา 2-3 ปีแล้ว ตั้งแต่ในช่วง hamburger crisis ซึ่งในช่วงนั้น อาเซียนและภูมิภาคเอเชียได้พิสูจน์แล้วว่าเศรษฐกิจของตนสามารถต้านกับวิกฤติการทางการเงินและเศรษฐกิจ และสามารถเจริญเติบโตและรวมตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่องต่อไป จนกระทั่งอาเซียนได้รับเชิญเข้าร่วมการประชุมสุดยอด G-20 ที่กรุงลอนดอนและได้รับเชิญอย่างต่อเนื่องตลอดมา

ในปี 2554 อาเซียนจึงได้วางยุทธศาสตร์โดยเน้นการดำเนินการใน 3 กลุ่มสำคัญ หรือ clusters of priorities เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมอาเซียนในบริบทของสิ่งแวดล้อมที่มีการแข่งขันมากยิ่งขึ้น

Cluster ที่ 1 ที่อาเซียนให้ความสำคัญคือการส่งเสริมความแข็งแกร่งของโครงสร้างภายในของอาเซียน โดยเร่งการปฏิบัติตามกฎบัตรอาเซียนและแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในทั้ง 3 เสา ประเด็นสำคัญที่อาเซียนจะต้องพิจารณาคือการปรับปรุงระบบและกลไกอาเซียนเพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบทางลบต่อความมั่นคงของมนุษย์ของประชาชนอาเซียน ผลสำเร็จของอาเซียนในการเผชิญหน้ากับวิกฤติการทางเศรษฐกิจและการเงินแสดงให้เห็นว่า อาเซียนมีกลไกและระบบที่จะช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเงินและเศรษฐกิจในระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งส่วนหนึ่งอยู่ภายใต้ความดูแลของระบบ Financial Monitoring Office ที่สิงคโปร์ภายในกรอบของอาเซียน +3 โดยมีจีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลีเข้าร่วมด้วย แต่ระบบและกลไกความร่วมมือที่อาเซียนยังต้องพัฒนาต่อไป คือ กลไกการประสานงานเพื่อบริหารจัดการภัยพิบัติในภูมิภาค โดยอาเซียนมีความพยายามที่จะให้ศูนย์

อาเซียนว่าด้วย ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance หรือ AHA Centre) สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างจริงจัง อีกภารกิจหนึ่งที่สำคัญของอาเซียน คือ การสร้างกลไกระงับข้อพิพาทในภูมิภาค (Dispute Settlement Mechanism: DSM) ให้สามารถปฏิบัติได้ และมีผลบังคับใช้ควบคู่ไปกับกลไกระงับข้อพิพาทอื่นๆ ที่อาเซียนมีอยู่แล้วภายใต้สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia หรือ TAC) และกลไกระงับข้อพิพาททางด้านเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ อาเซียนกำลังเร่งการปฏิบัติตามแผนแม่บทว่าด้วยการเชื่อมโยงในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) โดยเริ่มสร้างปฏิสัมพันธ์กับประเทศคู่เจรจาสำคัญ เช่น จีนและญี่ปุ่น ซึ่งได้มีการหารือเรื่องโครงการภายใต้แผนแม่บทครั้งแรกในปี 2554 อีกทั้งได้มีการวางยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมแนวความคิดเรื่อง Connectivity Beyond ASEAN หรือการเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนกับภูมิภาคอื่นๆ โดยอาจเริ่มจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือและเอเชียใต้ ซึ่งต่างเป็นตลาดสำคัญของอาเซียน ทั้งนี้ การเชื่อมโยงในอาเซียนและกับภูมิภาคอื่นจะต้องเกื้อกูลโครงการความเชื่อมโยงในระดับอนุภูมิภาคเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นในกรอบของ East - West Economic Corridor หรือ North-South Economic Corridor

การส่งเสริมความเชื่อมโยงในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับภูมิภาคอื่นๆ (ASEAN Connectivity และ Beyond ASEAN) ที่ จะช่วยอาเซียนในการ

ดำเนินนโยบายใน Cluster ที่ 2 กล่าวคือ การสร้างโครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคที่มีอาเซียนอยู่เป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ เพื่อสร้างกรอบในการบริหารความสัมพันธ์กับประเทศนอกภูมิภาคที่ประสงค์จะมีความร่วมมือกับอาเซียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในกรณีนี้ วัฒนาการที่สำคัญที่สุดคือการที่อาเซียนประสบความสำเร็จในการโน้มน้าวให้สหรัฐฯ และรัสเซียเข้าร่วมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit หรือ EAS) ซึ่งประธานาธิบดีสหรัฐฯ และผู้นำรัสเซียจะเข้าร่วมการประชุม EAS ในปลายปี 2554 เป็นครั้งแรก

การที่ 2 ประเทศสำคัญนี้เข้าร่วม EAS ซึ่งมีอาเซียน จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดียอยู่แล้ว จะช่วยเพิ่มพูนความสำคัญของ EAS ซึ่งรวมแล้วมี GDP มากกว่าครึ่งหนึ่งของโลก และสะท้อนถึงการที่ประเทศสำคัญต่างๆ ยอมรับความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก คำถามที่หลายประเทศสนใจคือ การที่ EAS ขยายตัวจนมี 18 ประเทศ ซึ่งรวมถึง 3 ใน 5 ของประเทศสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติ และ 8 ใน 20 ของสมาชิก G-20 จะสามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายทางความมั่นคงและเศรษฐกิจของภูมิภาคและโลกได้หรือไม่อย่างไร

ในยุคโลกาภิวัตน์ พัฒนาการในภูมิภาคกับพัฒนาการในเวทีโลกมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน อาเซียนจึงได้พยายามมองไปข้างหน้าและกำหนด Cluster ที่ 3 ให้เป็นเรื่องของการกำหนดบทบาทของประชาคมอาเซียนในประชาคมโลก โดยตั้งเป้าหมายว่าอาเซียนน่าจะสามารถมีท่าทีและนโยบายร่วมกันในระดับโลก

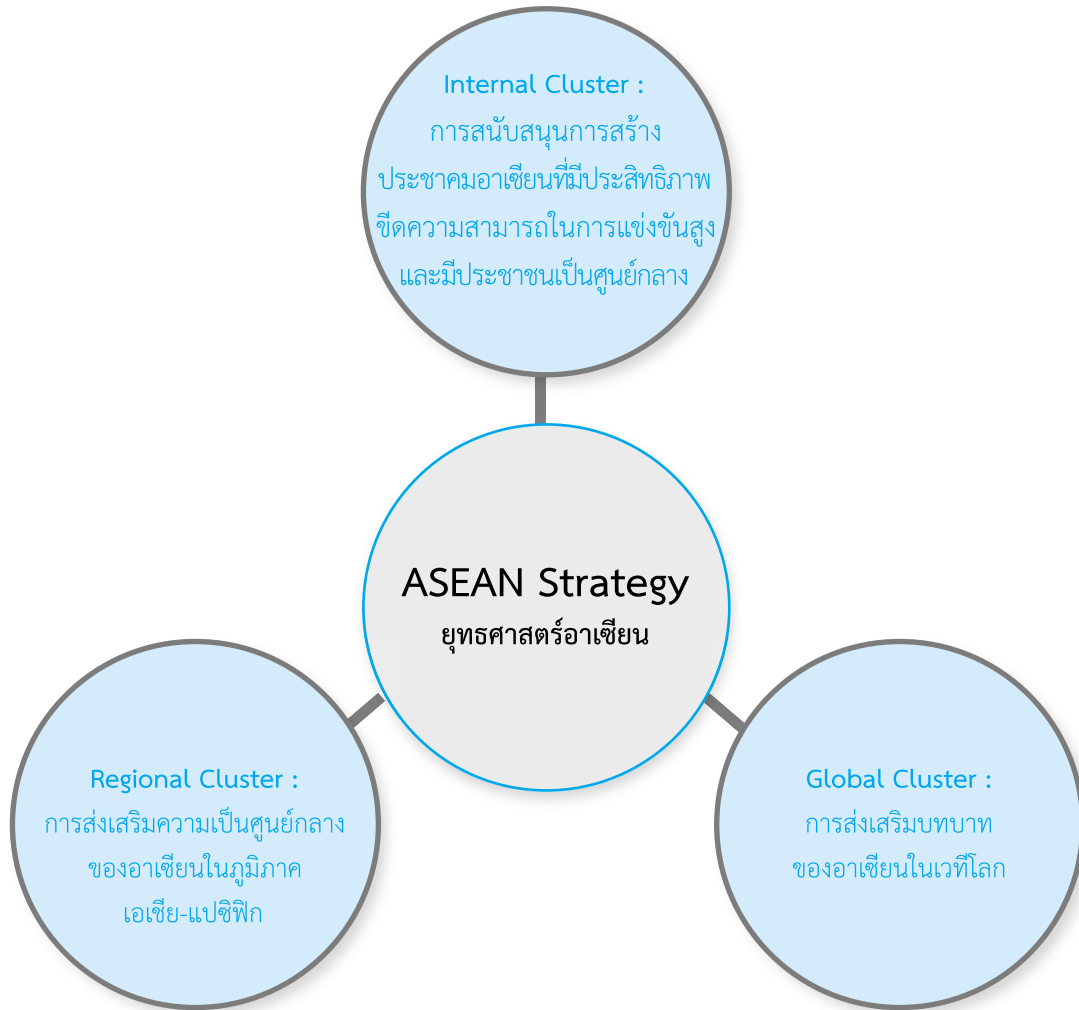
(global issues) ที่สำคัญและมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้ภายในปี 2565 หรือ 7 ปี หลังจากเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ความจริงในปัจจุบัน อาเซียนก็มีท่าทีร่วมในหลายเรื่อง อีกทั้งได้เคยกล่าวถ้อยแถลงในนามของอาเซียนในเวทีสหประชาชาติ เป็นต้น แต่สิ่งที่อาเซียนจะต้องสามารถทำได้ในปี 2565 คือมีการประสานท่าทีอย่างเป็นระบบและมีบูรณาการในเรื่องสำคัญที่มีผลประโยชน์ร่วมกันมากยิ่งขึ้น ตอนนี้ ไทยเองเป็นผู้ริเริ่มการประสานงานใน global issues สำคัญหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความร่วมมือด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ซึ่งไทยและอินโดนีเซียได้มีแนวทางความร่วมมือระหว่างศูนย์สันติภาพในอาเซียนในกรอบของการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนแล้ว อีกทั้งจะเป็นผู้ผลักดันการมีแนวทางร่วมของอาเซียนในเรื่องความมั่นคงทางทะเลภายใต้กรอบของ ASEAN Maritime Forum (AMF) ซึ่งไทยได้เป็นเจ้าภาพในเดือนสิงหาคมปี 2554 ส่วนเรื่องการบริหารจัดการภัยพิบัติก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ไทยผลักดันให้เป็นภารกิจสำคัญลำดับต้นๆ ของอาเซียน ซึ่งทั้งอาเซียนและการประชุม ASEAN Regional Forum (ARF) ต่างยอมรับและสนับสนุนข้อริเริ่มของไทยที่จะส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์บริหารจัดการภัยพิบัติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

อาเซียนจะไม่ประสบผลสำเร็จหากไม่ได้การสนับสนุนจากประชาชน ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ของประชาชนอาเซียน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ซึ่งต้องดำเนินการทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ในวันที่อาเซียน (8 สิงหาคม) ปี 2554 ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนได้เริ่ม

ชักธงอาเซียนควบคู่กับธงชาติของตนในเมืองหลวงของอาเซียนและในสถานเอกอัครราชทูตของซึ่งกันและกันในประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งจะเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ แต่ละประเทศกำลังเร่งการดำเนินการเตรียมความพร้อมของประเทศตนเพื่อรับมือกับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 กรมอาเซียนเองก็ได้ดำเนินยุทธศาสตร์สร้างความตระหนักรู้และประสานงานเตรียมความพร้อมของหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และประชาชนชาวไทยเพื่อรับมือกับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยได้มีการจัดโครงการสร้างความตระหนักรู้ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด การจัด Workshop เตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐ การผนวกเรื่องของการเตรียมความพร้อมเป็นประชาคมอาเซียนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อไป การส่งเสริมให้มีหน่วยงานอาเซียนในทุกหน่วยราชการ และการส่งเสริมให้ทุกหน่วยราชการมีแผนยุทธศาสตร์ของตนในเรื่องการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในปี 2558

ประเทศไทยยังมีการอีกมากมายเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่เราจะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน จึงหวังว่าประชาชนชาวไทยจะติดตามพัฒนาการของอาเซียน สะสมความรู้ และช่วยเตรียมความพร้อมของตนเอง เพื่อให้ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนได้อย่างสูงสุดและมีบทบาทนำและสร้างสรรค์ในอาเซียนเพื่อให้สมกับการที่ไทยเป็นผู้ก่อตั้งอาเซียนเมื่อ 44 ปีที่แล้ว 🇹🇭

Internal Cluster กลุ่มยุทธศาสตร์ภายในอาเซียน

- ส่งเสริมความเชื่อมโยงในอาเซียนและความเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนกับภูมิภาคอื่น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน
- พัฒนาระบบและกลไกเพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายต่างๆ เช่นภัยพิบัติและวิกฤติการณ์ทางการเงินเป็นต้น
- ปรับปรุงกลไกระงับข้อพิพาทในภูมิภาค

Regional Cluster กลุ่มยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาค

- พัฒนาโครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลาง
- ส่งเสริมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit หรือ EAS) ให้เป็นเวทีหารือประเด็นด้านยุทธศาสตร์
- ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเวทีอาเซียนต่างๆ ที่ดำเนินการด้านความมั่นคง เช่น EAS ARF และ ADMM Plus

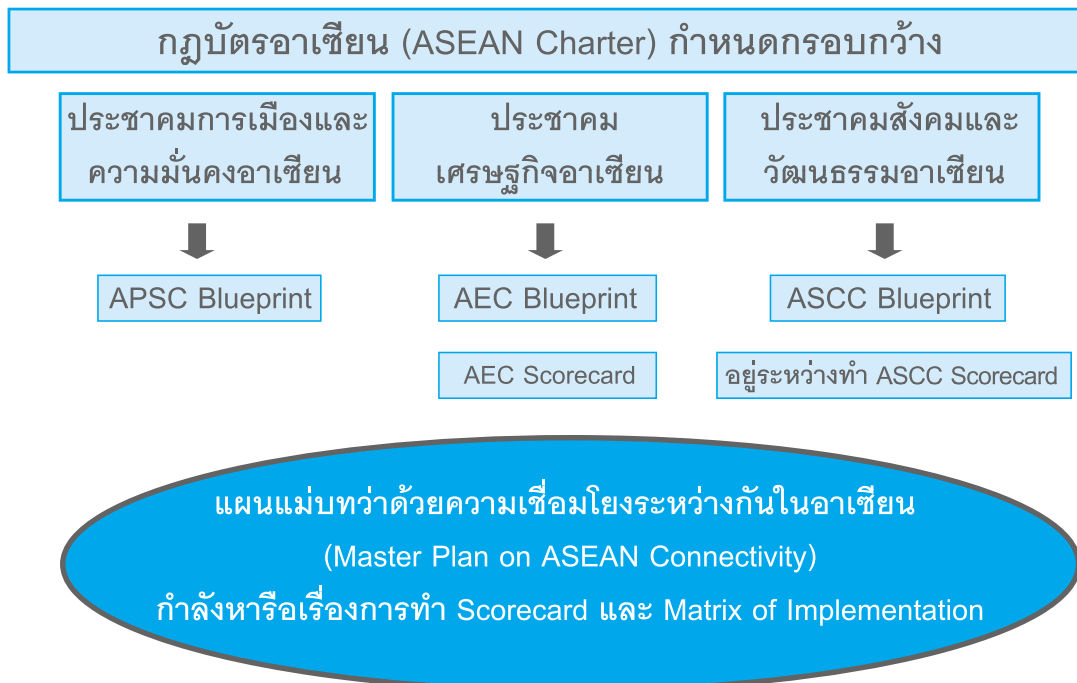
Global Cluster กลุ่มยุทธศาสตร์เวทีโลก

- ส่งเสริมให้อาเซียนมีท่าทีและนโยบายร่วมในเวทีโลก เช่น สหประชาชาติ และ G-20
- พัฒนาความร่วมมือของอาเซียนในประเด็นระหว่างประเทศต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่นการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การบริหารจัดการภัยพิบัติและความมั่นคงทางทะเล
- ศึกษาแนวโน้มพัฒนาการของโลกในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่ออาเซียน

กลไกระดับอาเซียน

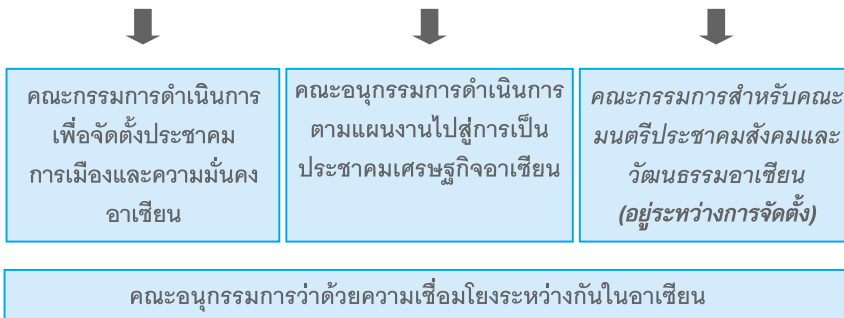
การติดตามความคืบหน้าระดับอาเซียน

กลไกระดับประเทศ

คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน)

การติดตามความคืบหน้าระดับประเทศ

แผนงานแห่งชาติสำหรับการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

ในปี 2558

ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการแห่งชาติ

แผนงานระดับกระทรวง

ภารกิจเร่งด่วน

การเตรียมความพร้อมภายในประเทศ

